

SÜT İNEKLERİNDE ÜREME ve DÖL VERİMİ

Bir süt sığırı işletmesinde her inekten yılda bir yavru almak amaçlanmalıdır. Aksi halde karlılık düşecektir.

KIZGINLIK

Kızgınlık, düve ve ineklerin çiftleşme isteği göstermeleridir. Bu durumdaki hayvanlara boğasak veya örsek de denir. Kızgınlık süresi ortalama 14-18 saat devam eder ve hayvan gebe kalmazsa 18-24 gün arasında değişmek üzere, ortalama 21 gün sonra tekrarlanır.

- Diğer hayvanların üzerine atlar. Başka hayvanların kendi üzerine atmasına izin verir.
- Ferç (üreme organının dış kısmı) şişmiş ve kızarmıştır. Yumurta akına benzer bir akıntı gelir. Buna çara denir. Diğer hayvanların fercini koklamaz, kendisinin koklanmasına izin verir. Yem yemez. Huzursuzdur. Merada kuyruğunu diker, sağa-sola koşar. Gece diğer hayvanlar yatarken o ayakta durur. Göz bebeklerinde büyüme olur. Böğürür. Sık sık havayı koklar. İştah ve sütü azalır. Bakıcısına davranışı normal zamankinden farklıdır.

TOHURLAMA ZAMANI

En iyi tohumlama zamanı, kızgınlık başladıktan 12 saat sonradır. Pratik olarak inek; sabah kızgınlık gösterdi ise öğleden sonra, akşam kızgınlık gösterdi ise ertesi sabah tohumlanmalıdır.

İLK TOHURLAMA

Ülkemizdeki kültür ırklarının ve melezinin düvelerini ilk tohumlamada şöyle bir tablo kullanılabilir:

IRK	YAŞ (AY)	CANLI AĞIRLIK (KG)
Karacabey Esmeri	18-20	350 - 370
Esmer(Montafon)	18-20	350 - 370
Esmer Melezi	20-22	250 - 350
Holştayn	16-18	270 - 390
Holştayn Melezi	18-20	350 - 370
Jersey	15-17	250 - 270
Jersey Melezi	16-18	225 - 250

ERKEN TOHURLAMANIN ZARARLARI; Hayvanlarımız ilk tohumlama için uygun olan yaşa ve canlı ağırlığa ulaşmadan gebe kalırlarsa büyümelerini tamamlayamaz, ileriye dönük olarak süt verimleri düşük olur ve ayrıca cüsse olarak küçük kaldıkları için yavruları da küçük yapıda olur. Güç doğumlar görülür. Tohumlanan bir düveden ne zaman yavru alınacağı hesaba katılmalıdır. Buzağının iyi bakılabileceği bir zamanda doğması önemlidir. Bunun için, düvenin tohumlanması ona göre zamanlanabilir.

BİLGİLİ YETİŞTİRİCİ

Sabah ve akşam hayvanlarını gözden geçirir. Yem yemeyen, huzursuz hayvanlara dikkat eder. Kızgınlık gösterenleri belirler. 12 saat sonra tohumlanmasını sağlar. Hayvanlarımızı iki türlü tohumlatabiliriz, Tabii Tohumlama ve Suni Tohumlama.

SUNİ TOHURLAMANIN AVANTAJLARI

Çünkü; Bir boğa tabii aşım ile yılda en fazla 200 ineği dölleyebilir. Bundan da ortalama 160-170 yavru elde edilir. Aynı boğanın spermasıyla suni tohumlama yapılırsa bir yılda 20.000 baş inek döllendir. Bundan da yaklaşık 16.000 baş yavru elde edilebilir.

* Suni tohumlama ile hayvandan hayvana hastalık bulaşması önlenir.

* Çok masraflı olan boğa bulundurmaya gerek kalmaz.

* En iyi boğayı seçebiliriz. Yüksek verimli olduğu kesinleşmiş olan boğaların sperması ile yüksek verimli yavrular elde edebiliriz.

İKİ DOĞUM ARASI SÜRE

Doğum aralığı, ilk doğumunu yapan düvelerde 13 ay, ineklerde ise 12 ay olmalıdır. Bu aralık 13-14 aya uzadığı zaman verimde kayıplar başlamaktadır. Bir sürüde ortalama her buzağı için en fazla 2 tohumlama olmalıdır. Döl verimi normal bir inek tohumlandıktan yaklaşık 280 gün sonra bir yavru verir.

Buzağılamayı takiben birden süt verimi başladığından inek büyük bir stres altındadır ve hastalıklara karşı duyarlıdır. Buzağılayan inek 60 gün süre ile dinlenmeli, sonra tohumlanmalıdır. Döl verimi iyi takip edilmelidir. Çünkü tohumlamanın zamanında yapılamaması, verim kayıplarına yol açacaktır. Bunun için ilk şart kayıt tutulmasıdır.

İNEKLERİN KISIR KALMAMASI İÇİN:

- * İyi bakım ve besleme gerekir. İneğin zayıf kalması doğru değildir. Ancak, aşırı beslenmeden dolayı aşırı yağlanma da döl verimini düşürür.
- * Kızgınlık dönemi iyi takip edilmelidir. Kızgınlığın farkına varılmazsa, buzağılama en az 3 hafta daha gecikmiş olur.
- * Kızgınlığın başlamasından 12 saat sonra tohumlama yapılmalıdır.
- * Buzağılamadan 2 ay sonraki kızgınlıkta tohumlama yapılmalıdır.
- * Zamanında kızgınlık göstermeyen inekler veteriner hekime gösterilmelidir.
- * Kayıt defterine her durum işlenmeli, tarih atılmalıdır.